

Sygn. akt I C 1192/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Alicja Fronczyk**

Protokolant: Monika Śpionek

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2016 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Izby Celnej w B.**

przeciwko **(...) Spółki Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W.**

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda Skarbu Państwa – Dyrektora Izby Celnej w B. na rzecz pozwanego (...) S. A. V. (...) z siedzibą w W. kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1192/15

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Izby Celnej w B. w pozwie z dnia 05 października 2015 roku wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. kwoty 1 471 654,80 złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty 6 339,80 złotych od dnia 01 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty i od kwoty 1 465 315,00 złotych od dnia 30 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 2-3).

Powód domagał się wypłaty świadczenia z tytułu umowy nr (...) za skradzione wyroby tytoniowe, zaś jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazał art. 805 § 1 k.c., art. 477 k.c. oraz art. 471 k.c. (k. 7-9).

Pozwany (...) Spółka Akcyjna V. (...) z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew z dnia 03 grudnia 2015 roku wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego. Pozwany wskazał, że zgodnie z art. 805 §2 pkt 1) k.c. świadczenie ubezpieczyciela polega na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku. Zgodnie z powyższym wskazał, że wypłata świadczenia jest uwarunkowana zajściem przewidzianego wypadku oraz wystąpieniem szkody. Pozwany wskazał również, iż zgodnie z art. 824¹ § 1 k.c. odszkodowanie nie może być wyższe niż szkoda faktycznie zaistniała w ubezpieczonym mieniu, w następstwie ziszczenia się wypadku przewidzianego w umowie ubezpieczenia. Pozwany wskazał, że w przypadku kradzieży zajętych wyrobów tytoniowych, których przepadek orzeczono, nie powstaje rzeczywista strata materialna po stronie Skarbu Państwa, ponieważ następnie ulegają one zniszczeniu. Objęcie ochroną ubezpieczeniową przedmiotów, które próbowano nielegalnie wprowadzić do obrotu i których przepadek orzeczono, zdaniem pozwanego byłoby niezgodne z art. 821 k.c. Ponadto pozwany zakwestionował sposób

wyliczenia przez powoda przysługującego mu odszkodowania oraz jego wysokość, jak i zasadność żądania odsetek ustawowych (k. 122 – 129).

Na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2016 roku powód poparł powództwo (k. 162).

Na tej rozprawie pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych podnosząc, że umowa jest nieważna w części, w której odnosi się do obowiązku wypłaty świadczenia z umowy ubezpieczenia w sytuacji, gdy przedmiotem umowy są towary, których przepadek orzeczono, a więc bezwartościowe (k. 162).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 04 listopada 2010 roku pomiędzy Skarbem Państwa - Izbą Celną w P. a pozwanym (...) Spółki Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. zawarta została umowa ubezpieczenia nr (...) w rezultacie dokonania przez zamawiającego powoda wyboru oferty pozwanego ubezpieczyciela w trybie przetargu nieograniczonego, przeprowadzonego na podstawie przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych (niesporne). W odniesieniu do powoda, w zakresie pozostałych ryzyk majątkowych, ubezpieczenie miało obowiązywać w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2012 roku. Zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia nr (...) - (...) (...), ubezpieczenie obejmowało m.in. ubezpieczenie mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku łącznie z ryzykiem dewastacji, przy czym zgodnie z klauzulą likwidacyjną nr (...) przedmiotem ubezpieczenia były także towary nielegalnie wprowadzone na polski obszar celny, znajdujące się w magazynach Izb Celných. W klauzuli tej określono sposób określenia wartości rynkowej takich towarów, tj. na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich miejsca położenia, stanu i stopnia zużycia. W przypadku braku możliwości określenia wartości rynkowej w wyżej wymieniony sposób, wartość tę ustalić winien powołany przez ubezpieczającego/ubezpieczonego rzeczoznawca (niesporne, **dowód:** umowa k. 60-61, polisa k. 62, specyfikacja istotnych warunków zamówienia k. 26-59).

W nocy z dnia 21 na 22 lutego 2012 roku dokonano kradzieży z włamaniem do Magazynu (...) Urzędu Celnego położonego przy ul. (...) w D.. Przedmiotem kradzieży było 598 paczek papierosów. O kradzieży pozwany został poinformowany pismem z dnia 1 marca 2012 roku (**dowód:** zgłoszenie szkody w mieniu k. 85). Powodowi wypłacono wówczas 432,60 złotych tytułem odszkodowania za naprawę zabezpieczeń (**dowód:** decyzja k. 87; pismo k. 88). Postępowanie karne prowadzone w sprawie zostało umorzone z powodu niewykrycia sprawców (**dowód:** postanowienie k. 82).

W nocy z dnia 25 na 26 marca 2012 roku miała miejsce kolejna kradzież. Przedmiotem kradzieży było 146 429 paczek papierosów. Kradzież została zgłoszona pozwanemu w dniu 29 marca 2012 roku (**dowód:** zgłoszenie szkody w mieniu k. 86). W ramach odszkodowania za zniszczone zabezpieczenia powodowi wypłacono kwotę 1510,01 złotych (**dowód:** decyzja k. 89). Ze zdarzenia sporządzono raport końcowy, w który określono wartość roszczeń na kwotę 1 466 825,01 złotych oraz wartość szkody na kwotę 1 510,01 złotych (**dowód:** raport k. 63-79).

W obu przypadkach pozwany odmówił wypłacenia odszkodowania ponad wskazane ww. kwoty wskazując, że z uwagi na nielegalny status wyrobów tytoniowych, które zostały skradzione w nocy z dnia 21 na 22 lutego 2012 r. oraz w nocy z dnia 25 na 26 lutego 2012 roku oraz przepisy prawa wskazujące, iż zostałyby one zniszczone, wyroby te nie przedstawiały żadnej wartości rynkowej (**dowód:** pismo k. 90-91).

Co do wszystkich paczek wyrobów tytoniowych skradzionych w nocy z dnia 21 na 22 lutego 2012 roku i w nocy z dnia 25 na 26 marca 2012 roku z magazynów celnych orzeczony został prawomocnie przepadek przedmiotów (okoliczność niesporna).

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd na podstawie dowodów z dokumentów złożonych do akt sprawy. Sąd uznał te dowody za posiadające moc dowodową i wiarygodne, albowiem ich autentyczność nie została zakwestionowana przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia z urzędu. Zgodnie z

twierdzeniami samego powoda podanymi na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2016 roku co do wszystkich papierosów skradzionych w okresie obowiązywania umowy Sądy orzekły przepadek na rzecz Skarbu Państwa. Tak ustalony stan faktyczny był w ocenie Sądu wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 805 § 1 k.c. zakład ubezpieczeń zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Zgodnie z treścią § 2 pkt 1 tego przepisu, przy ubezpieczeniu majątkowym, świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku.

W obecnym stanie prawnym przedmiotem ubezpieczenia majątkowego może być każdy interes majątkowy, który nie jest sprzeczny z prawem i daje się ocenić w pieniądzu (art. 821 k.c.). W stosunku do rozwiązania poprzedniego, przewidującego, iż przedmiotem ubezpieczenia mogło być mienie, bądź odpowiedzialność cywilna, doszło do wyraźnej zmiany przez odwołanie się zamiast do teorii majątku, do teorii interesu majątkowego, co bardziej odpowiada potrzebom praktyki ubezpieczeniowej. Obecnie przyjmowana teoria interesu ubezpieczeniowego zakłada, iż przedmiotem ubezpieczenia jest nie tyle obiektywnie istniejący twór przyrody, jak było w teorii majątku, a określony stosunek wartości, jaki łączy człowieka z różnymi typami aktywów (tak: M. Orlicki, w: M. Orlicki, J. Pokrzywniak, „Umowa ubezpieczenia”, s. 95 i cytowana przez nich literatura). Nawiązanie przez ustawodawcę do teorii interesu majątkowego umożliwia bardziej elastyczne kształtowanie umów ubezpieczenia i obejmowanie ochroną ubezpieczeniową każdego rodzaju interesu majątkowego pod warunkiem, że nie jest sprzeczny z prawem i daje się ocenić w pieniądzu. Świadczenie ubezpieczyciela w tego rodzaju ubezpieczeniu ma zawsze charakter pieniężny i sprowadza się do określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku, bowiem ubezpieczenie obejmuje interes majątkowy, a zatem interes dający się wyrazić w pieniądzu.

W ocenie Sądu szkoda w rozumieniu art. 361 k.c., o której mowa w art. 805 § 1 k.c., która miałaby powstać po stronie powoda na skutek kradzieży wyrobów tytoniowych znajdujących się w Magazynie (...) Urzędu Celnego położonego przy ul. (...) w D. nie została wykazana.

Szkoda to uszczerbek występujący w sferze interesów, zwłaszcza majątkowych, danego podmiotu, obejmujący różnicę między stanem istniejącym po jej wyrządzeniu a hipotetyczną sytuacją, która istniałaby, gdyby do niej nie doszło (tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r., I ACa 1141/14, LEX nr 1712683). Szkoda, jest to więc uszczerbek, jakiego poszkodowany doznał w swych prawnie chronionych dobrach.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia wystąpienia szkody spoczywał na powodzie.

Zgodnie z art. 31 ust. 4 ustawy Prawo Celne z dnia 19 marca 2004 r. (Dz.U. Nr 68, poz. 622, ze zm.) wyroby tytoniowe, których przepadek orzeczono, podlegają zniszczeniu.

Skoro co do skradzionych wyrobów tytoniowych, choć bezsprzecznie objętych umową ubezpieczenia z dnia 04 listopada 2010 roku, orzeczony został sądowy przepadek i zniszczenie, to oczywiste jest, że wartość tych wyrobów jest równa zero, a tym samym nie daje się wyrazić w pieniądzu. Art. 824¹ § 1 k.c. stanowi, że suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody. Jeżeli wartość szkody poniesionej przez powoda jest równa zero, to nie może on domagać się od ubezpieczyciela spełnienia świadczenia umownego, chociaż w umowie ustalono sposób kalkulacji wartości odszkodowania w przypadku kradzieży wyrobów tytoniowych.

W przekonaniu Sądu wyroby tytoniowe wprowadzone na polski obszar celny i zajęte w prowadzonych postępowaniach celnych mogły być przedmiotem ubezpieczenia, jednak ewentualna odpowiedzialność ubezpieczyciela za ich kradzież

wchodziłyby w grę jedynie dopóki nie wydane zostałyby orzeczenie o ich przepadku na rzecz Skarbu Państwa. Do tego czasu takie towary mogłyby mieć wartość majątkową dającą się wyrazić w pieniądzu. Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, że zajęte wyroby tytoniowe, po przeprowadzeniu postępowania celnego, mogłyby zostać zwrócone osobie, która wprowadziła je na obszar celny. Gdyby w tym czasie doszło do ich kradzieży, bez wątpienia w sposób określony w umowie należałoby określić ich wartość i konieczna stałaby się wypłata świadczenia. Skarb Państwa zobowiązany byłby wszak do zapłaty odszkodowania osobie, u której te towary zajęto. Natomiast wobec ich przejścia na rzecz Skarbu Państwa i będącego tego skutkiem obowiązku zniszczenia towarów – w ocenie Sądu nie ma podstaw, by zasadnie twierdzić, iż zaszedł wypadek ubezpieczeniowy skutkujący powstaniem szkody po stronie ubezpieczającego dający się wyrazić w pieniądzu. Skoro wyroby tytoniowe i tak zostałyby zniszczone, to niezasadne jest twierdzenie o utracie ich średniej wartości rynkowej przez Skarb Państwa.

Za niezasadny Sąd uznał zarzut pozwanego częściowej nieważności umowy w zakresie, w jakim obejmowałyby ona świadczenie w sytuacji, jaka wystąpiła w niniejszej sprawie (art. 806 § 1 k.c.), pozwany sam zauważył, że zgodnie z art. 30 § 3ustawy - Kodeks karny skarbowy z dnia 10 września 1999 r. (Dz.U. Nr 83, poz. 930, ze zm.) w przypadku zajęcia towarów, możliwe są sytuacje, w których towary te następnie zostaną zwrócone osobom uprawnionym. W tym przypadku możliwe byłoby więc określenie wartości rynkowej skradzionych wyrobów tytoniowych, znajdujących się w magazynach służb celnych przed ich zwróceniem osobom uprawnionym, a co za tym idzie również określenie wynikającej ze zdarzenia szkody. Nie można więc uznać, że umowa ubezpieczenia jest w tym zakresie nieważna.

Reasumując - odmowę wypłaty powodowi odszkodowania w kwocie przewyższającej wartość poniesionej szkody należy uznać za uzasadnioną w świetle dokonanych ustaleń faktycznych.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w pkt I sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego Sąd oparł na treści art. 98 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 poz. 461) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800) (postanowienie zawarte w II pkt wyroku).